

KERESKEDELMI TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET,

Budapest, Gizella-tér 2. szám, I. emelet.

Van szerencsénk a szövetség t. tagjaival tudatni, hogy a már 1887 január 1-én teljesen befizetett törzsbetétek szelvényivel ellátott részjegyekkel cseréltetnek föl. Az ez év folyamában befizetett, vagy új tagok által jegyzendő részjegyek után f. é. január 1-től a kiállítás napig 5 1/2% kamatok térítendőek meg, ellenben az osztalék már 1887 január 1-től számítatik javukra. Egy részjegy 50 frt, mely összeg után tavaly — az adó levonása után — tisztán 6% azaz 3 frt fiztetett. — Új tagok naponta fölvételnek. A vidékről belépni szándékozó tagoknak mindennemű fölvilágosítással az iroda készséggel szolgál.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Benke Gyula elnök, Peterdy Lajos vezérigazgató.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. egyet. könyvtáránál Bécsben I. Stefansplatz 6.

A BELGYÓGYÁSZAT TANKÖNYVE

ORVOSNÖVENDEKÉK ÉS GYAKORLÓ ORVOSOK SZÁMÁRA

IRTA

Dr. PURJESZ ZSIGMOND

a belgyógyászat egyetemi ny. r. tanára Kolozsvárt.

A SZÖVEG KÖZÉ NYOMOTT SZÁMOS ÁBRÁVAL.

Ára füzve 11 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten éppen most jelent meg:

NAPLÓ-TÖREDÉK

az 1849-iki menekülteket, internáltakat,

különösen

KOSSUTHOT ÉS KÖRNYEZETÉT ILLETŐLEG,

Törökországban és az Amerikai Egyesült-Államokban.

LÁSZLÓ KÁROLY-tól.

Ára füzve 2 frt.

Kossuth Lajos a szerzőhöz 1887 február 10-én intézett sajtókezű levelének hasonmásával.

Tartalom. Első rész. Törökország. Menekültek Törökországba. — Hogy bántak a törökök a magyarokkal. Alkudások a menekültek kiadására. — Bem és többeknek a török vallásra áttérése. — A török városok kinevezése, a házak építése módja s butorozása. — A haza menni kívánókat osztrák gőzhajók küldettek Wáldinhez. — A török rálásra tértek elszállítási Wáldinből. — «Kurbán Bajram» ünnepi szokások. Kossuth tisztelése Ziah pasánál. — Az át nem tért magyarok utazásának leírása Wáldinből Sumlára. — Sumlában elszállásolása. — P. tábornok fondorkodása. — Osztrák bérgyilkosok érkezése Sumlára. A török nyelvé. — Magyarországból. — A menekültek lázongása; P. tábornok gőgös viselkedése. — A porta küldöttje megérkezése. Alkudások a belbevezetésre. — A Kossuthal mehetők névjegyzéke. — A belbevezetett kutahia; elszállásoltaknak és életmódjuk. — Magyar istentisztelet a laktanyában. — A «Kossuth-kert». — Kossuth gyermekei érkezése Magyarországra. — Ujjában belbevezetett érkezése. — A «Ramazán»-böjt és «Bajram»-ünnep. — Lajosnap és Kossuth gyermekei vizsgálja. — Kossuthhoz öt angol, francia és orosz vendég érkezett. — Kiszolgálók török katonák elbocsátása ünnepélyre. — Bem József altábornagy halálának híre. — A kutahiai magyar és lengyel fogoly-menekültek névjegyzéke és havi fizetése. — Újnapjai tisztelése Kossuthnál. — Kossuth magyar telepet akart felállítani. — Bem érdemjele Kossuth kezébe küldetett. — Dembinszky tábornok elutasítása Kutahiaól. — Ismét Kossuth-látogatók érkeztek Kutahia. — Keresztény halotti szertartás török laktanyában. — A menekültek lázongása. — Jó hír az amerikai Egyesült-Államokból. — Ismét osztr. ügynökök érkeztek Kutahia. — Újabb aggodalmak. — A Kutahiaiban volt magyarok egy része szabadon bocsátva. — Oláh kiűzött és oroszok a fogadók Kossuthnál. — Török vallatásomól. — Hírem az Löröd vádász és magok igazolása. — Julius 4-ike Kutahiaiban. — Készenlét az Egyesült-Államokba menésre. — Gould Walter arzékepei. — Az osztrák és a török kormány. — Török táboros Kutahiaiban. — Hogy hagyta el Kossuth Törökországot. — Kossuth jutalma a hűségért. — Szabadulás Kutahiaól. Kutahia leírása. — A kutahiai menekültek a Mississippire szálltak, azoknak névjegyzéke. — A törökök főzsmódja és ételük. — A törökök öltözködése. — Török társadalmi élet. — Bepillantás a hárembe. — A törökök ékzése. — Török menyegző. — A török nők háson kívül. A török leányok nevelése.

Második rész. Az Egyesült-Államok. Elutazás Törökországból New-Yorkba. — A spezziai öböl. — Kossuth Marsellében. — Kossuth Gibraltárból. — Kossuth Gibraltárból Angolországba ment és a Mississippire Amerikába. — A Mississippire a fuchali kikötőbe érkezett. Madeira szigete. — Vihar az ozeánon. — Vihar az ozeánon ismét. — Megérkezés a new-yorki öbölbe és kikötőbe. — Hogy fogadtattak a Mississipin érkezett menekültek. Ezek névjegyzéke. — A menekültek fogadtatása a városi hatóság által a városban. — Leírás az «Irving house» hotelnek, melybe a menekültek szállásoltattak s hogy töltötték az ott az időt a Kossuth megérkezése a new-yorki kikötőbe. — Kossuth megérkezése New-Yorkba és fogadtatása. — A New-York város által Kossuth tisztelére adott «banquet». — Kossuth körutja indul az öt meghívó városokba. — Kossuth Philadelphian. — Vassoni utazás az Egyesült-Államokban. — Kossuth Baltimoreban. — Kossuth Washingtonban. — Kossuth fogadtatása a szenátorok házában. — Kossuth fogadtatása a képviselők házában. — Indiánok tisztelése Kossuthnál. — Kossuth anyja halálának a híre. — Kossuth Annapolisban. — Kossuth Harrisburgban. — Pittsburgban utazási kellemetlenül. — Kossuth Pittsburgban. — Kellemetlen «interezo» Pittsburgban. — Kossuth Clevelandban. — Kossuth Columbianban. — Kossuth Cincinnatiban. — Szellemidőzönök. — Cincinnati leírása. — Utazás Indianapoliban. — Kossuth Indianapoliban. — Kossuth Madisonban. — Kossuth Louisvilében. — Utazás Saint-Louisba. — Kossuth Saint-Louisban. — Saint Louis leírása. — Utazás New-Orleansba. — Kossuth New-Orleansban. — «Lunch» (ozsonna). — Methodista istentisztelet. — New-Orleans leírása. — Utazás vissza New-Yorkba. — Megállás Mohában. — Utazás folytatása a megállás Montgomeryben. — A kis folyói gőzhajók leírása. — Utazás folytatása New-Yorkba. — Kossuth visszatért New-Yorkba. — Kossuth meglátogatta még Worcester, Boston, — Kossuth Bostonban. — Kossuth ismét New-Yorkban. — Julius 4-ike New-Yorkban. — Kossuth elutazása Angolországba. — Kossuth elleni vád s annak megcáfolása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyetemi könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz Nr. 6.

A MAGYAR BÜNVÁDI EJLÁRÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

IRTA

Dr. FAYER LÁSZLÓ,

egyet. rendkívüli tanár.

ÁTALAKITOTT ÉS BŐVITETT MÁSODIK KIADÁS.

Ára füzve 3 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható, — az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. egy. könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

MAKROBIOTIKA

VAGY

HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

IRTA

Dr. HUFELAND KRISTÓF VILMOS.

Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította KEMENY FÜLÖP.

Ára füzve 1 frt.

Vászonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM:

Elméleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életér és az élettartam általában. — A növények élettartama. — Az állatvilág élettartama. — Az emberek élettartama. — A tapasztalatok eredményei. Az emberi élettartam meghatározása. — Közelebbi megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, s magasabb és értelmi tökélyének befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek élettartamának különös alapokai és ismertető jelei. — Az élet hosszúságát ösztönző különféle rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, s az emberi életre érvényes rendszer megállapítása. Gyakorlati rész. Első szakasz. Az élet- rövidítő tényezők. Ferde nevelés, — elkönyezetés, — túllingerlés, fizikai és érkölesei elphultság. — Kicsapongás a nemi élvezetben, — a nemzési erő elzavarása, — a fizikai és érkölesei ünfertőzés. — A lelki erők túlfeszítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálnevek, — hajlam az öngyilkosságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összehalmozott lakása. — Mértékletlenség az evés- és ivásban, — a sinom konyha, — a szesz italok. — Életrövidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kifejtett

képzelőtehetség, — betegség képzelése, — érzékenykedés, — Mérgek, úgy fizikaiak, mint ragályosak. — Az öreg kor s annak korai előidézőse. — Második szakasz. Élethosszító tényezők. Jó fizikai származás. — Észszerű fizikai nevelés. — Tévkeny és munkás ifjúság, — az elphultság kerülése. — A fizikai szerelemtől való tartózkodás az ifju korban és házasságon kívül. — Boldog házasság. — Az alvás. — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hők. — A fali és kert élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gyapjú, vagy vászon fehérnemű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértékletesség evés- és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — megelőződétség; — élethosszító kedélyhangulat — és foglalkozásnemek; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érkei és érkeimi inger. — A betegségek elhárítás és okosri kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az ez esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — házi és uti gyógytár. — Elemtetés szencsétlenségéknél. — Az öregkor és kellő gondozása. — A szellemi és testi erők művelése. — A fenti szabályoknak a testszervezet, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyetemi könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

A MASSAGE.

IRTA

DOLLINGER GYULA tr.

A testgyógyászat magántanára a budapesti kir. magyar tudomány egyetemén.

Hat ábrával.

Második átdolgozott és magyarozó körtörténetekkel bővített kiadás.

Ára füzve 1 forint.

32-DIK SZÁM. 1887.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 7.

XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 félévre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre — 3 *

Külföldi előfizetésekre a postai megfizetésesített vitellj is eszandolndó

GRÓF SZÉCSÉN ANTAL

ÉS

GRÓF KUUN GÉZA.

Hazánk közművelődésének két nevezetes tényezője: az országos magyar történelmi és a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat tartá a mult hét folyamán gyűléseit Hunyadvármegye klasszikus földjén, Déván. Mind a két társulat sokat tett a magyar tudományosság érdekében. Az országos történelmi

társulat hunyadmegyei kirándulásának vezetője. A hunyadmegyei történelmi társulat megerem-tője, vezére és lelke gr. Kuun Géza. Ők elnököltek a két társulat dévai gyűlésén s ez alkalomból mutatjuk be őket olvasóinknak.

Gróf Szécsén Antal magas állást foglal el az udvarnál, a király oldalánál, a kinek valóságos belső titkos tanácsosa, cs. és kir. főudvarnagy. A királyi kegy csak nemrég tüntette ki őt az aranygyapjával, a miről jól tudjuk, hogy azzal csak kiváló érdemeket szoktak jutalmazni. Magas

vármegyei szolgálatban kezdte, mint Sopron-megyeének tiszteletbeli al-, majd főjegyzője.

Családi összeköttetéséinél fogva gyakori érintkezésben állott Metternich herceggel, a nagy-hírű és hatalmas osztrák államférfival, a ki nagyon korán felismerte benne a ritka éleseszű és tisztán, higgadtan gondolkozó embert. Alig volt 24 éves, midőn a pozsonyi országgyűlésen, 1843-ban, mint a főrendiház tagja fellépett s itt tartott beszédeivel annyira magára vonta a közfigyelmet, hogy Metternich herceg felszólította,

GRÓF SZÉCSÉN ANTAL.

Ellinger Ede fényképei után.

GRÓF KUUN GÉZA.

társulat husz év óta, nem szünő buzgalommal működik hazánk történelmének művelésén, — a hunyadmegyei hét év óta buzgólkodik a megyei, erdélyi s általános történelmi érdekében. A sikerdús működést, a mivel eddig kétségtelenül dícserekedhetnek, első sorban a vezérferfiaknak köszönhetik.

A történelmi társulat élén olyan emberek állottak, mint gr. Mikó Imre, Horváth Mihály, Ipolyi Arnold, a kiknek méltó utódja e hazafias és serény társulat élén (br. Kemény Gábor és Pulszky Ferencz mellett) gr. Szécsén Antal, a

méltósága nagy elfoglaltsággal jár és annál inkább méltánylandó, hogy ő vállalkozott a történelmi társulat kirándulásának vezetésére. Megszoktuk őt, mint elsőrangú államférfiút, mint kiváló író, főképp essayistát tekinteni: a dévai gyűlésen tartott elnöki megnyitója ép oly méltó az államférfi híméhez, mint a mennyise mély történetbölcselem nyilatkozik annak szavaiból, eszméiből.

Gróf Szécsén Antal 1819-ben született. Tanulmányait otthon a szülői háznál kezdte s a pozsonyi és bécsi iskolákban végezte. Közpályáját

hogy a magyar politikai élet nyilvánulási és kívánalmi felől írja meg neki időközönként véleményét.

Egyéniségének föjlemvonása s kora fiatal-ságától kiváló tulajdona, a higgadt, nyugodt itelő képesség. Vérmérséklete és családi tradíciói a konzervativizmus felé vonzótták, mely politikai irányzatnak hazánkban gróf Apponyi György, Majláth György és b. Sennyey Pál mellett egyik legkiválóbb képviselője.

Az 1843-iki országgyűlésnek, melyen ő már szerepelt, nevezetes kérdése volt a magyar nyelv

a kincstár tulajdona, a legvirágzóbb és rendezesebb aranybánya egész hazánkban. Rudát erdélyi főúri családoktól nemrégiben szerezte meg egy porosz társaság egy millió forintot. Bosicza, Brád, Kőrösánia vidékén és Algyógy felett egymást éri a sok zuzda. Németek, francziák, angolok úgy nyüzsgönek, kutatnak itten, mint egykor Kaliforniában.

Dévház közel délre a régi hírű gyalári vasérc található, a mely vajda-hunyadi vas neve alatt ismeretes a piacokon és legelső minőségű. Fenn délkeleten, épen Oláhország szélén, a Zsilvölgy községén fekszik; petrosényi név alatt szállítják szét nagy mennyiségben.

Van ásványos víz is sok. Rápolton, Kalánban, Vácán és Algyógyon, a hol az erdélyi fejedelmek kerestek üdülést, ásványos források; Szokolt, Kéménd, Solymos, Vezcel községek határain vasas, szénsavas hideg vizek.

E gazdag földnek lakossága épen nem sürű még, mert ekkora területen csak 248.000 lelket találtak az utolsó népszámlálás alkalmával. Ezek is szét vannak szórva 436 faluban és 4 önálló tanácsú városban, összesen 440 községben. Van községek, a melyeknek lélekszáma a 100-at sem éri el, 6000-en pedig a legnépesebb város, Szászváros is alól marad.

Ennek a szétszórtságnak tulajdoníthatni, hogy Hunyadmegye népe általában szegény; az újabb időben nagy lendületet vett műveltsége is sok tekintetben erőfeszítéssel van előrehajtvá.

A lakosság nagy részének anyanyelve a román. 248 ezer közül csak mintegy 12 ezer vallotta magát magyarnak, mintegy 8—10 ezer a német és egyéb; a többi nagy tömeg románul ejtette ki az első szót.

Ez a románul beszélő népség azonban eredetre, testalkatra, jellemre és viseletre nézve egymástól felette különbözik.

Egy felirat, a mely a dévai ref. templom oldalában van, még a XVI. században is dákok és géták neve alatt különbözteti meg őket.

Többé nem vita tárgya, hogy magyar és székely lakosság is tömegesen fogadta el az oláh nyelvet és a keleti vallást.

Különböző időben jöttek albánok, bolgárok is és beléolvadtak az oláh tömegbe. Csaknem bizonyosnak mondható, hogy a szétvert húnok s később az avarok egy része Hunyadmegye hegyei közt vonta meg magát.

Többször fel volt már jegyezve, hogy sok őseredetű község lakossága következetesen elutasítja magától azt, hogy oláh volna; ha nemzetiségét kérdezik, mindig csak azt feleli, hogy ő nemes. Az ilyenek a politikai mérkőzések alkalmával is rendszerint a magyarokkal tartanak, a fősgyökere oláhval házasságban sem igen vegyülnek; keresik az alkalmat, hogy gyermekeiket magyarul taníttathassák.

Viseletök is teljesen és többféleképen különbözik egymástól. Egy-egy hátszegi, vagy dévai vásárban 8—10-féle, egészen elütő jellegű népviseletet különböztethet meg.

A megye történelmének körvonalait a következőkbe foglaltam össze legközelebről, a történelmi társaság nagygyűlése alkalmára.

Még nem volt megszületve a «római» név, a mikor valamely óriások megépítették Gredistyé várát s uralkodtak belőle a vidék felett. Talán Kis-Ázsiából jöttek, keresztül a tengeren és fel a «nagy folyón»? Annyi tény, hogy Gredistyét már «nagy Traján is romokban lelé;» a mai nemzedék pedig vékaszáma ásta romjai alól a Lysimachus és Cozon aranyokat s ma már nem használta alaku drága edényeket.

Dévház várát a legközelebbi időkig fentartották az egymás felett államokat építő nemzetek; de eredetét rég nem tudja senki: legfeljebb neve sejteti, hogy Ázsia valamely ős hitének voltak hívei az alapítók.

Hunyad neve is ázsiai eredetre vall; Bálint Gábor szerint a nagy turáni népeslád egyik ága nemzetiségének használja ma is.

Ősi családnevek maradtak fenn itten, a melyeknek értelme meg nem fejthető sem a magyar, sem a román vagy szláv nyelvekből. Egészen valószínű, hogy az összeroppant hún és avar birodalmak roncsai hagyták ránk.

És a sejtelmek homályos körvonalaiban innen, az irott történelem korában is nagy alakok és irányjelző események tettek történelmivé Hunyadmegye földjét.

Várhegy alól Sarmisgetusa és Ulpia Trajana romjait ássák ki, Decebal és Trajanus egymásra következő uralmának hirdetőit.

Mellette, a Vaskapunál Hunyadi János nyerte egyikét legszebb és legnehezebb győzelmeinek. Az ő, és a nemzeti kegyelet oltárára emelt fiainak emlékét és nevét őrzi szép Hunyad vára is.

Kenyérmezőn Báthori és Kinizsi törték össze az országduló török sereget.

Innen rajta a piski híd Bem tábornoknak és legutolsó szabadságharcunknak egyik legdicsebb napjáról lett örökre nevezetes.

Maros-Illyén Bethlen Gábor született, a kinél uralkodói és hadvezéri tulajdonságokban nagyobb a magyar faj még nem emelt fel maga közül.

az európai színvonalon álló első magyar regényíró és a nagy mérkőzések viharában is rendületlenül hazafi b. Jósika Miklós emléke iránt. Még a dévai rozsanit papi lak is oly alapos és tekintélyes történetirőt adott a hazának, a minő Salamon Ferencz.

II.

Hunyad vármegye városai.

Már említettem, hogy a megyének négy városa van. Szászváros, a mely legpolgárisabb jellegű és legnagyobb, csak a legújabb szervezés óta tartozik ide. Az előtt, mint a Királyföld része,

A MAROS-NÉMETHI KASTÉLY.

DÉVA

VAJDA-HUNYAD VÁRA.

A TÖRTÉNELMI TÁRSULAT TAGJAI VAJDA-HUNYAD VÁRA ELŐTT.

A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT HUNYADMEGYEI KIRÁNDULÁSÁRÓL. — DÖRRE TIVADAR RAJZA.

A szép Kőrös völgye és a Maros jobb partja Hórának s a 48-iki oláh lázadásnak kegyetlen-ségeitől sötét.

Barcsán fejedelem lakott s Algyógyon fejedelmi erényű férfi el ma is.

A nemzeti nyelv és irodalom művelésének lelkes uttörő bajnokai közt méltó tiszteletben részesül folyvást a Barcsay Ábrahám neve.

Maros-Németi felett Kazinczy Ferencz és Döbrentei Gábor szentbelkesedése torjeng; abban nevelkedett nemes hazafivá gr. Gyulay Lajos és a szép birtokkal együtt nem fogó hatályosságban szállította át utódjára.

Branyicskán úri lak ébreszt fel kegyeletünket

egy hasonnevű piczike törvényhatóság székhelye volt. Annyira be volt azonban élkelve a régi Hunyad vármegye földjébe, hogy mindazok, a kik a hagyományok tekintetbe vétele nélkül szerzettek, mint II. József császár és Bach, összeolvasztották a megyével. Abban az időben, a németesítés korában, székhely volt, habár a törvényhatóság szélén fekszik.

Hátszeg régi város, külön nagy vidékkel. A történelemben és törvénykönyvekben sokat emlegették. Traján útja mellette vonult el s utóbb az aldnai közeledés, a Hunyadi János csatájáról nevezetes Vaskapun keresztül Hát-szegnek tartott. Lakosainak száma csak 1900 és

Déva gyors emelkedése óta inkább hanyatlóban van, mint emelkedőben Szászvárossal együtt.

Déva egy felette érdekes kis hely. Ha meg-gondolja az ember, hogy lakosainak száma az utolsó népszámláláskor még nem érte a 4000-t és mindamellét sűrűbben emlegetik nevét, mint sok más jóval nagyobb városét, könnyen eszébe juthatnak azok a törpén maradt kis lények, a kikre tábornoki, vagy hercegi öltözetet adnak és ők komolyan játszódnak a rájuk ruházott méltóságot.

Lényegileg azonban Déva nem ilyen, mert élet- és fejlődésképes s az utóbbi időben valóban

sai is, mint Hunyadi János, Szécsi Mária stb. Most a magyar kincstár az uradalommal együtt.

A hozzáfűzött sok történelmi emlék közül csak azt említem meg, hogy Apor vajda itt tartotta fogva Ottó királyt és hogy itt halt meg börtönben Dávid Ferencz, az unitárius vallás erdélyi megalapítója.

Közvetlenül a várhegy meredek oldala alatt terül egy nagy kiterjedésű belsőség, emeletes fő-épülettel. Az a sokat emlegetett «magna curia» jelenleg bérben használva a megyei hivatalok és adóhivatal által. Bekésebb időkben itt laktak a dévai uradalom tulajdonosai és kormányzói. Ide

A «magna curia»-n kívül Dévának még e század közepén sem volt számot tevő emeletes épületje. A nagybirtokosok, a kik vidéki kastélyaikban nagy kényelem közt éltek, itt csak kised házakat tartottak, megszálló helyül a megyei gyűlések idejére. Polgári elem nem fejlődhetett, mert a városnak nem voltak sem előjogai, sem jövedelmei; minden az uradalomhoz tartozott. Még most is ez a legfőbb akadály a város fejlődésének. A legszebben fekvő telkeken ronda épületek éktelenkednek, mert a kir. kincstár tulajdonai; az italmérsi jog ugyanezen okból egyedüritéget képez. Régebbi középület csak a nemzeti kaszinó, melyet a megyei értelmiség még 1844-ben épített. Ennek méltó társa a tavaly készült vígadó, hasonlóképp a lakosság áldozatkészségéből építve. A piacon levő honvédlaktanyát csak a mult tizedben építtette a honvédelmi miniszter.

Most a vallás- és közoktatási miniszter épített megfelelő épületet az állami főreáliskolának és terveze van a megye nagyszabású palotája. Az utóbbi években egész sora épült az igen izéles magánlakásoknak is.

Ime Déva képe! Ha nem volna itt a vár és a piactér a reformátusok temploma, mely a Hunyadiak korában, vagy még elébb épült, egészen most fejlődő új városnak lehetne vélni.

Vajda-Hunyad kicsiny város, csak 2300 lakossal a Cserna és Zalasd vizek együvé szakadásánál. Annál nagyobb azonban a híre várának, történelmünk legdicsebb kora emelt elő emlékének, a legértékesebb középkori épületnek egész hazánk területén és sokkal messzebb is. Egész irodalom van felőle, főként a most elhalt dr. Arányi Lajos lelkes kezdeményezése után. Bizonyos, hogy Hunyadi János ott már várát talált, a melyet stilszerűen, tömören tovább építtetett. Folytatták az építést Mátyás király, Bethlen Gábor, Zólyomi Dávid. A véletlen, vagy barbar kéz összerombolta sokszor, legalább az abszolutizmus alatt, a mikor hivatali irodákat helyeztek belé, aztán felgyúlt vagy felgyújtott. Az alkotmányos magyar kormány hozzá kezdett helyreállításához és a király ő felségének szánta. Előbb a pénzügyminiszterek foglalkoztak vele, a kik sokat költöttek rá, de nem nagy szerencsével. A képviselőház átadta aztán a közoktatási miniszternek s azóta meglátszik rajta Trefort Ágoston gondos és szakértő keze a felette szűk fentartási költség mellett is.

Székén fekszik és a város felé emelkedve, de azért a környező hegyek alatt. A mint Petőfi mondja:

«Mélyen lehajló völgynek lágy ólén.»

Megilletődéssel és kegyelettel távozott falai közül eddig mindenki, a ki megnézte. Rég várjuk már sóvárogva azt a napot, a melyen meg fogja látni az egyedül illetékes gazda, a király. Az idei szeptember meghozza ezt is, és bízunk, hogy meg fogja hozni a dicős vár fényének visszatérét, gyarapodását.

Vajda-Hunyadon kisebb épületek, műemlékek és okmányok is maradtak fenn a Hunyadiak fényes korából.

Az új kornak híres alkotása a vasolvastzó, a melyet 32 klm. hosszú levegői sodronypálya köt össze a bányákkal.

Ez és a várjavítás már is nagy lendületet adott az elhanyagolt kis városnak. Van ok remélni, hogy ez a lendület fokozódó emelkedéssé állandósul.

Rethi Lajos.

A HEGEDŰ A CZIGÁNYOK KÖLTÉSZETÉBEN.

Sajátságos és titokzatos, rejtélyes és regényes faj a czigány, — igazán érdekes nép. A tudomány huzamosan foglalkozott származásával, nyelvével, mig valamennyire tisztába jött velök. E fajnak a nyugoti kultúra közepette és nivelláló hatásával szemben makacsul megőrzött csodálatos szokásai, föltétlen szabadságvágya és a bábóna előtt félelmes titokzatosága a romantikus költészet egyik fő elemévé tette, mielőtt a világ még csak sejtette volna is, hogy neki magának is van saját nagyrértékű költészete. A civilizáció ugynevezett metropolisa, Páris, találkozáva a kultúra és derék negacziójával, a szélsőségek érinkeztetésének elvénél fogva, bohémikens-nek, czigányoknak nevezte el róluk a művelődés könnyű verü, tehát lelkesülő, szegény, tehát önzetlen bajno-

fog szállani a szeptemberi hadgyakorlatok alkalmával felséges királyunk, I. Ferencz József. Ő Felsége azonban nem a főépületben fog lakni; azt csak kísérőének és hivatalos helyiségének jelölték ki. Lakásául a főépület alatti nagy kert elején fekvő földszintes házat választották, a melyet a fiatal b. Nopcsa Elek, mint az uradalom előbbi haszonbérelője építtetett ki kényelmes lakhelyül.

A «magna curia» külső kapuján Bethlen Gábor felirata köszönti a belépőt: «Az Ur megőrizze a te kimeneteledet és bemeneteledet mostantúl kezdve mindörökké!» Alatta latinul: Gábrjel király, a magyar királyok teljes címével. Évszám 1621.

álva, hatása teljes. A szobortalp, négy oldalán, ugyanannyi feliratot visel.

Keleti oldalán ez:

„Siremlék vagyok én, száz vértanu nyugszik alattam, Kik homokért, honodért, estek el, itt, e mezőn. Szent vérgeneleltük háldásan vése szívembe, Add unokáidnak még ezer évig odább: Honj, szeresd a hazát! Él, hajj érte! Csak akkor Lesz bármily sorban nagy, szabad és a tied!”

Déli oldalán ez áll:

„E hely környékén győzte le 1849. július 14-én Gyujon Richard honvédtábornok 7000 honvéddel, 42 ágyúval, Jellachichnak 12.000 emberből, 79 ágyúból álló hadát.»

Nyugoti oldalának felirata így szól:

„Gujon a fölyomultában red támadó Jellachich bánt Hegyes, Szeghegy, Fekete hegy határára vitéz honvédekkel megvervén, Verháson át Kátlya futamította s vármegyénkből kiszorította.»

Északi oldalán pedig ez áll:

„Bács-Bodrogh vármegyének a néctelen szabadság-hősök iránt kegyeletes közönsége adakozásából emeltett 1887. július 17-én.»

A díszes emléket négyszögben hat-hat méternyi oldalmeretű vasrács keríti be, sósiküti talpkövekbe erősített rácsoszlopokkal, a bejáratnál kétszárnyú rácskapuval. A rács pálcái 80 cm. magasak.

Az emléket az Oell-féle gyár műve és teljes kiállítása 1900 ftba került. A maga nemében szép és különösen szilárd mű. Méltó öre alatt alvó hőseink emlékeztetőnek idő és enyészet ellen.

Ez év július 17-én ment végbe ennek a csataemléknek ünnepélyes leleplezése. Delelőtti 10 órakor már ezrivel hullámzott az egyre szaporodó közönség a csataemlék közelében s az előtte összefutó öt országút kegyeletes búcsújárás nyugszög mozgalmát mutatta. Ünneplő ruhában, ünnepi hangulattal gyülekezett a nép közelből és messze földről, tüntető csoportokba verődve össze a szabadságharcz egy-egy öreg honvéde körül.

A betakart obeliszk rácsoszlopai, a felvert sátrak ormai nemzeti zászlókat lobogtatnak; lengésükre egy Szeghegy alatti halom tetejéről az alvó vértanuk közös sírjainak egyikéről, gyászlobogó ingatja fekete szárnyát.

Mikor az obeliszk lábánál már halomra gyűltek a kegyeletnek odarakott koszorú: pontban 11 órakor felléptek a lombozott korlátu ünnepi emelvényre az ünnepély szerepívői. Az emelvény közvetlen közelében a szabadságharcznak még élő s itt megjelent öreg honvédei, — mellettük az ünnepélyt rendező három községből alakult dalárda foglaltak helyet.

A hullámzó néptenger csakhamar szíbe verődött az ünnepély központja körül. Az ünnepélyt a rendező bizottság alelnöke, Cziráky József kishegyési jegyző nyitotta meg, átértett beszédben adva elő az önvédelmi harc indító okait, és méltatva a csataemlék jelentőségét, mint az önfeláldozó honszerelmén szent szimbolusát. Beszéde alatt lehullt a szobor leple, s a közönség egy névtelen ihlet sugallatára emel le fővegett, és csöndes áhitattal kíséré a dalárda által elkezdett „Hymnus” énekét.

Majd Balassy Endre címzetes kano-nok, kishegyési plébános tartotta meg felavató beszédét. Előadása hatásos, tartalma magvas volt. A honszeretetre való fohászos intelm beszéde végét már az ima magaslátára emelte.

Most Bakay Károly feketehégyi tanító olvasta fel Zomboresevits Györgynek a hegyesi csatáról szóló, pályanyertes emlékiratát. A felolvasás azon epizódjánál, mely Kafka Gyulának, a hegyesi csatában részt vett honvédszázadosnak megsebesülésével foglalkozik, a közriadalom szárnyára veszi a jelenlevő öreg honvédet, Kafka Gyulát; a sebűtő, de megörzött golyót erekléképen adják kézről kézre, hőse pedig az ünnepélynek mindvégig egyik állandó központja lesz.

Következett Dömötör Pálnak és alkalomra irt ünnepi ódsja, melyet dr. Lovász Márton szavalt el, kísértetve az eragadattás minden jelétől, melyben a költőnek és az előadónak egy-

aránt osztoznia kell. Ha a hatás legmagasabb fokának mértéke a köny: ugy e költemény elérte azt*.

Ezután Cziráky József meleg szavakkal adta át a csata emléket a megyehatóságok képviselő alispánnak, Schmausz Endrénak, a ki a honfoglalásnak immár felavatott oltárához méltó szavakkal vette át a diadalemlék kulcsait, hazafias fogadalmat téve, hogy a megye a kegyeletnek fényes monumentumát híven őrizni fogja.

Befejezésül a dalárda énekelte el a „Szózat”-ot és ezzel az ünnepély felavató része véget ért.

A felavatást ott a harczerén sátorokban rendezett díszbél követte. A fősátorban adott banketen kétszázan vettek részt. Itt az első felköszöntőt Schmausz Endre megyei alispán

A KISHEGYESI CSATAEMLEK.
Fénykép után rajzolta Hány Gyula.

mondotta a koronás királyra és az uralkodó családjára. A második poharat Kozma László zombori ügyvéd köszönté föl nemzetünk vezérhősére és prófétájára, Kossuth Lajosra. Szilárd János feketehégyi ref. lelkes a szabadságharcz honvédeire, különösen pedig Tisza Lászlóra, az országos honvéd-egyesület elnökére emelt poharat.

Ebéd alatt a legelkesebb hangulat uralkodott. Az öreg honvédek váltakozva lettek a tüntetések és körmenetek központjai, s közülök a leereszkedő estevel már nem egy kerekedett tánczra ugyanazon a téren, melyen 38 évvel azelőtt véres fegyver-tánczot jára.

Kozma László.

* E költeményt, mely több napilapunkban is megjelent, mi is közöltük társalunk, a „V.-Kronika” közelebbi számában. — Szerk.

EGYVELEG.

* Nők párbajai már a régi időkben is előfordultak. 1701-ben Turinban Rocca grófnő s Bellegard marquisné egy bezárt szobában segítők nélkül párbajoztak, az egyik karjában, a másik hasán kapott sebet s ha a szolgák be nem törtek az ajtót, megölték egymást. 1687-ben Franciaországban két nő férje helyett pisztoly-párbajt vívott s az egyik el is esett.

* Hajfonatukra tettek esküt a középkori német nők, így Sakler történezszerint Hohenzollerni Verona grófnő 1403-ban. A grófnő, miután hajfonata valódiságát megvizsgálták, kénytelen volt azt balkarjára göngyölni s azután szívére tenni, jobb karját pedig a bíró botjára tette. A bécsi városi tanács 1351-iki rendelete szerint két hajfonatra voltak kötelesek esküdni.

* Az ember átlagos súlya. A híres francia anthropolog, dr. Broca számítása szerint az egészséges embernek annyi kilogrammot kellene nyomnia, a hány centiméter magas, egy métert nem számítva. Az egy méter és 80 centiméter magasságú férfinak tehát 80 kilo súlyának kell lennie. Ha többet vagy kevesebbet nyom, már kórosnak vagy soványnak lehet mondani.

* Szörnyeteg nő volt a múlt század elején Schad Borbála Magda, egy előkelő ulmi család tagja. Weyermann krónikája szerint egy karja oly vastag volt, mint egy középtestalkatú férfi dereka. Fejével nem nézhetett ki közönséges ablakon; dereka 5 1/4 rófnyi volt; lábai még vastagabbak, mint karjai — valóban méltó társa az ugyane korban élt Bright Edének, a legvastagabb angolnak. Reggelire 12 tál ételt evett, ebédre 7 font húst melléktelekkel s e mellett napközben 6—8 kenyert és 1 1/2 iteza pálinkát fogyasztott el igen sok sör és bor mellett. Különben egészen ostoba volt s 1747-ben halt meg 40 éves korában.

* Léghajóval az atlanti oceánon át akar menni október hóban egy francia léghajós. Az óriás léggömböt, melynek különös szövetje lesz, St.-Nazaireban fogják felereszteni.

* Udvarlónak mellképeit hordja mellékességül egy new-yorki szépség, hasonlóan, mint az indiánok ellenségeik scalpjait.

* 82,000 német lakik jelenleg ismét Franciaországban, kik mind a nagy német-francia háború után költöztek oda s számuk folytonosan gyarapodik, jelöl, hogy a francziák német-gyűlölete inkább csak elméleti.

* Az Indiában lakó perzsák, kik különösen Bombayban mint vagyonos kereskedők s a régi perzsa hit buzgó követői általában ismertettek, újabban nagyon megváltoztak, az újabb nemzedék nem is akar kereskedő lenni, hanem orvos, ügyvéd vagy mérnök s a leányok is angol szokásokat követnek.

* Szétrepedt hegy. Jávában egy nagy földrengés következtében egy hegy hét részre repedt. A hol az előtt egyetlen hegy állt, most hét hegyesítés emelkedik mindenik 7000 láb magasra.

* A claque megteremtője Maria Antoinette királynő volt. Gluck „Alecste”-jének előadását, a párisiak német-gyűlöletétől tartván, biztosítani akarta s ezért Artois és Provence grófokat felkérte, hogy hí lovagjaival tapsoljanak, midőn ő legyezőjével jelt ad. A darabot 1776 április 24-én adták elő s a színigazgatók e módszert csakhamar felkapták, s a claque lassanként teljesen kifejlesztett műparrá lett.

* A Szajna kimélyítését Páristól Rom-nig már befejezték. Mindenütt legalább 3 1/2 méter mélységre van, úgy hogy nagyobb tengeri hajók is járhatnak rajta. Az egész építés 50 millió frankba került. Most hozzáfognak a munkálatokhoz a Szajna alsó részén, Rouentól a tengerig.

* A zsidó szombatnak vasárnapra ártétele sok helyen szóba került a zsidóknál A reformátok az 1900-ik évben akarják megkezdeni.

* A déli sarkvidék kikutatására Victoria ausztráliai állam most igen ügyesen akarja felhasználni a cethalászokat, kiknek szintén érdekükben áll, hogy még eddig ismeretlen vidékeken halásszanak. Két cethalász-hajó tulajdonosának, ha a 60-ik szélességi fokon túlról 100 tonna cetszirt hoznak s hajójukon két természettudóst visznek el, százezer forint jutalmat adtak, ha a 70-ik fokon túlmennek, még többet.

* A bűnösök és örültek Marro olasz tudós számítása szerint leginkább igen korán vagy igen későn egybekelt házaspároktól származnak. Ezen kívül még azt is kimutatta, hogy a bűnösök hőmérésükkel kissé nagyobb, mint más embereké.

DR. ARÁNYI LAJOS.

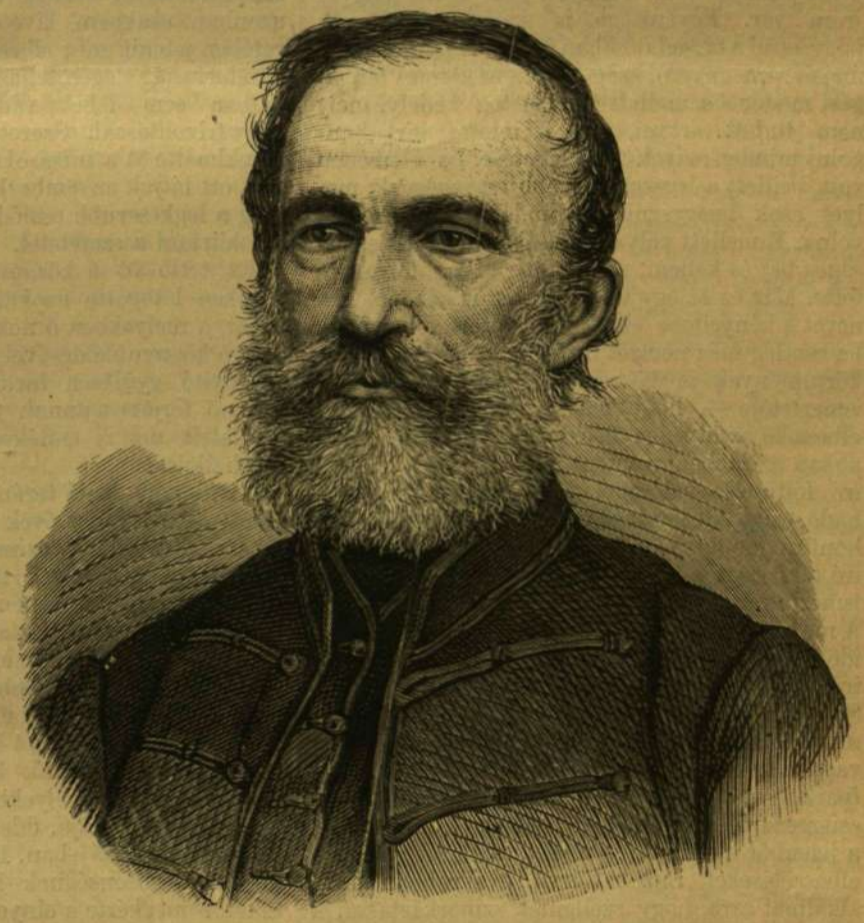
1812—1887.

A hazai tudományosságának egy érdemes bajnokát, úgy az irodalom, mint különösen a tanészek útján sikerben gazdag tényezőjét vesztettük el közelebb dr. Arányi Lajos nyugalmazott egyetemi tanárban, ki Nagy-Maroson, a hol hosszas betegségekben üdülést keresett, végelgyengülésben elhunyt a múlt július hó 29-ikén.

A megboldogult széles körökben tette ismeretessé nevét hosszú életét betöltő serény munkásságával. Dr. Arányi Lajos a mellett, hogy szaktudós vala, s tevékenységének java részét az élete céljával választott szakmának szentelvé, — távol állott a legtöbb szaktudós rendszerinti egyoldalúságától, mely őket szakmájukon kívül minden egyéb iránt csaknem érzéktelenné teszi. Széles látókörrel bíró tudós vala ő, a kinek figyelme sok más oly dologra is kiterjedt, mely szakmájával alig volt valamely összefüggésben s melyben ő mégis tekintélylyel emelkedett. A mellett birtokában volt annak a ritka s tanárnál megbecsülhetetlen adománynak, hogy a saját ismereteit rendkívül kellemes, élénk, figyelmet lekötő modorban tudta tovább adni; világos, mondhatni népszerű előadási modorával meleg érdeklődést

BALÁZS SÁNDOR.

DR. ARÁNYI LAJOS.

birt kelteni hallgatóiban a tudomány iránt s eleven szelleme tanítványaira nézve valódi élvezetté tette előadásait.

Lapunk egy régebbi — 1869-iki — folyó-mában bővebben részleteztük az érdemes tudós tanferfiu élete pályáját. Most, hogy halála híre érkezik, elég lesz röviden visszaidézni az emlékezésbe az ott elmondottakat, hozzátevéen az azóta lefolyt tizennyolcz év adatait.

Dr. Arányi (azelőtt Lostainer) Lajos 1812-ben Komáromban született, hol atyja sószállítási hivatalnok volt. Három éves korában vagyonos nagybátyja örökbe fogadta s tanítatásáról és tudományos kiképzetéséről gondoskodott. A tehetséges, élénk szellemű gyermek már tizennyolcz éves korában szép jártassággal bír a magyaron és németen kívül a latin, francia és olasz nyelvekben, a rajzban és zenében. A gym-náziumot Budán kezdte s Pesten fejezte be, hol a bölcsészeti tanulmányokat is bevégezve, nevelő atyja kívánatára a jogi tanulmányokra lépett át.

Szorgalmasan tanulta a jogot s a mellett a görög és angol nyelveket. Kedve azonban már akkor határozottan a természettudományok felé voná s úres óráit a természetrajz, az állati és növényi fiziológia s a bonctan tanulmányára fordítá, sőt még arra is talált időt, hogy a festészetben órákat vegyen s abban szép előmenetelt tegyen.

Orvosi hajlama az 1831-iki cholera idején tört magának utat. A mikor a rémesen pusztító vendég látogatása elől mindenki, még sok orvos is menekült, ő részt vett a cholera betegek ápolásában s midőn a járvány véget ért, — szó sem volt többé róla, hogy a jogi pályához visszatérjen: megtalálta életének célját. Orvosnövendék lett s egész lelkesedéssel vetette magát e pályá tanulmányaira. Nemesak látogatta, de szorgalmasan jegyezte is az előadásokat s a mi akkor még szokatlan vala, rajzokkal látta el jegyzeteit. A mellett tevékeny részt vett az orvosnövendékek természetudományi értekezleteiben s buzgón foglalkozott a műszavak megmagyarosításával, a miben nagy segítségére volt kitünő nyelvi képzettsége. Kiváló kedvence lön a sebészet akkori kitünő tanárának, Stáhy Ignácznak, a bonctani és sebészeti rajzokban s a nevezetes képletek és köresetek gipszöntvényeiben tanusított ügyessége által.

A szünidőket utazásokkal töltötte, nép- és tájrajzi tanulmányokat gyűjtött s ritka nyelvérzékenységével fogva bálmulatos mértékben tudta el-sajátítani a hazai magyar nyelvjárások minden sajátosságait.

A szigorlatokat kitünő sikerrel letéven, a nagy hírt Bene Ferencz tanársegéde lett, ki mellett

táp- és leíró bonctana (1865)» czimű munkája. Törvényszéki orvostani előadásai, melyeket a joghallgatók számára tartott, rendkívüli látogatottságnak örvendettek s a jeles tanár tudományos érdemeit az akadémia is méltányolta, mely őt már 1858-ban levelező tagjává választotta.

Abból a sok irányú előképzettségéből, melyet már ifjú korában gyűjtött, szinte önkényét következett, hogy oly tevékeny és eleven szellem, mint az övé, szakmáján kívül egyéb tárgyakban is kiválónak tegye működését. Ő előtte még elképzelni is nehéz volt, hogy az orvosi műkifejezéseket csaknem teljesen nélkülöző magyar nyelven lehessen tartani előadásokat. Az ő kifejtett és kiművelt nyelvérzékeny könnyű szerrel küzdte le e nagy nehézséget is. A mellett pihenő óráiban is a tudományok végtelen birodalmában keresett magának szórakozást. Ily módon mint jeles archaeologus lön ismeretessé. A budai várban levő történeti emlékü pontok emléktáblákkal megjelölésének nemesak az eszméje volt az övé, hanem kivételében is neki van a legmagyobb része és érdeme. Páratlan építészeti műkincsünk, a vajda-hunyadi vár restaurációja mellett is ő indította meg az agtációt, díszes rajzokkal adván ki a középkori műépítészet e remekének leírását s a restauráció céljaira elsőnek

vívén oda egy egész évi nyugdíját. Hogy a rendkívüli régészeti értékű lovagvár mennyire annyira meg van oltalmazva az elpusztulástól, hogy régi stíljében való helyreállítását végre az állam vette a kezébe, — ezt az ő buzgó fáradozásának köszönhetjük s ha a nagy és költséges mű egyszer majd elkészül, az Arányi emlékeztetőnek is legszebb monumentuma lesz.

Arányi 1869-ben ünnepelő tanárságának negyedszázados jubileumát, s a hetvenes évek elején vonult nyugalomba, azonban a budai állami tanító-képzésében még az után is több éven át tartá az életmentést tárgyaló előadásait. Néhány év óta egészsége erősen megrendült, de ő azért, a mennyire állapota megengedé, nyárszakán még is folytatá kirándulásait az ország szabb vidékeire s tanulmányozmja, mely gyermekkorában belegyökerezett, agg napjaiban sem hagyta el. Így még tavaly, 75 éves korában megtanulta a spanyol nyelvet.

Sokan fognak hálával és szeretettel emlékezni a nagy érdemű tudóra, hiszen az újabb magyar orvosi nemzedék mind az ő tanítványa volt, — kinek a tudomány s a közelet különböző térein tanusított tevékenysége meg fogja őrizni emlékét a magyar kultúra iránt érdeklődőknek.

sak. Aztán van benne sok ellopott fogás, hatalmas közhely. A darab meséje a körül forog, hogy Jeanne de Labarre asszony (Fodor Fruzsina) tíz évre magához tudta lánczolni a milliomos Lucien D'Allerée-t (Sziirmai), de annyi hatalmas már nincs fölötté, hogy meg is tartsa s nőül vétesse magát vele. Pedig ő D'Allerée-né asszony akar lenni, a nélkül nincs társadalmi állása. Megvakítja tehát a férfit, ki szakítani szeretne vele s aztán eszós szerelmi igérettel ráveszi Octave Froment orvost, (Benedek) saját nevelt fiát, ki örülten szerelmes «kereszt mamá»-jába, hogy magára vegye a bűnt. Az orvost hosszú rabságra ítélik, de öt év múlva kegyelem útján kiszabadul és Janne-t, mint a vak D'Allerée feleségét látja viszont. Az ördögi nő lelécezzák, de ő a börtön elől a halálba menekül: a rendőrök szemellettára leugrik az erkélyről s meghal. A darabnak egy pár megjátszható alakja s jelenete van, a melyeket Fodor Fruzsina és Sziirmai elég jól meg is játszottak. Mellettek Barcsay Lujza érdemel figyelmet és dícséretet, ki mint vendég lépett föl és egy ballerinai epizódjában élénk színpadi temperamentumával azonnal megnyerte a közönség tetszését.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A fiumei orsz. tüzoltó közgyűlés a mily látogatottnak, ép oly érdekesnek ígérkezik. Magyarországnak csekély kivétellel valamennyi tüzoltótestület képviselteti magát a gyűlésen, úgy hogy a résztvevők száma 1400-ra rug. Az orsz. tüzoltósövetség képviselőjében Goreczky Zsigmond titkár a múlt héten járt Fiumében, hol az ottani rendező bizottság elnöke, lovag Thierry Frigyes megállapította az elszállásolás és ünnepélyességek részleteit.

Az indulás Budapestről három külön vonaton a központi személypályaudvarból történik, augusztus 17-én; 18-án lesz a központi választmányi ülés s 19-én a nagy közgyűlés a fiumei városban díszteremben. Augusztus 20-án, Szent István-napján a Scogliettón nagy tábortábor mise, melyen Várady Ferenc németországi esperes-pébános, orsz. tüzoltó főpap pontifikál s Goreczky Károly veszprémi növendék pap mond magyar ünnepi beszédet. Ezután fölzenelnek a fiumei tüzoltóság díszsajátját, melynél Ciotta podestán vállalta el a zászlóanyai tisztet. Lesz ezenkívül tengeri szerenés s több kirándulás Abbaziába és a környékre. A fiumei ünnep után pedig mintegy négyezerén külön hajón mennek Velenczébe, melynek polgársága szintén szívesen készül fogadni tüzoltóinkat. A közgyűlés alatt az egyes tüzoltótestületek által vitt ajándék és emléktárgyakat Fiumében közszemlére állítják. Ezenkívül Mócs Zsigmond szerkesztésében «Fiume» czimvel emléklap jelenik meg. Az érkezők számára a fiumei háztulajdonosok tömegesen ajánlották föl lakásaikat. De e mellett rendelkezésre áll a nagy kaszárnya, elemi iskolák, továbbá a magyar és horvát gimnázium. S mintán így bőven van hely, utólagos jelentkezést egyesek vagy testületek részéről még augusztus 12-ig elfogad Goreczky Zsigmond, orsz. tüzoltó szövetségi titkár. (Budapest, Zoldfa-utca 19. sz.)

Az írói és művészi kör erdélyi kirándulása nagyban foglalkoztatja az erdélyi nemzeti sajtót. Az oláh és szász lapok naponként tárgyalják a kérdést, erővel politikát akarván csinálni abból, holott az egész kirándulás turisztai utazás, a minőt évenként szokott rendezni a kör. Az utazók óhajják megismerni Erdély legszebb részét és annak lakosságát. Sem fogadtatást, sem tüntetést nem akarnak. Hogy a szép utazás minden részletében csöndben, zajtalanul, jól sikerüljön, az előzetes intézkedések megtétele végett Dolina Gyula titkár már elutazott Aradra, onnét Dévára, Piskire, Segesvárra és Brassóba. A két szász városban előkelő szász férfiak ajánlották föl a rendezésben való közreműködésüket, a mi helyes is, mert szászoknak, oláhoknak és magyaroknak egyaránt érdekében áll, hogy vidékeik ismertetésében a saját teljesíthetése köteleességét.

Orvosok ismétlési kurzusa lesz az idén is, szeptember 5-ikétől 18-ikáig. E kurzusokra a vidéki orvosok nagy száma szokott feljönni Budapestre. A nagy haladásnak megfelelőleg, a melyet az orvosi tudomány újabb folyton tesz, módrolt kellett gondoskodni, hogy oly gyakorló orvosok, a kik a vidéken, a tudományos mozgalom gócpontjaitól távol estek, szintén elsajátíthassák az újabb gyógykezelési fogásokat. Ehhez a szaklapok nem elegendők, mert a gyógykezelési beavatkozások egy nagy része olvasás útján csak nagy nehezen, vagy alig sajátítható el, míg a szakember bemutatása mellett annak eltanulása könnyű. Így már külföldön régebben divatba jöttek az úgynevezett szünidei orvosi ismétlési kurzusok. Egyszem tanárok az egyetemi szünidő alatt 2-4 hetes előadásokat tartanak, kiválólag oly tárgyakból, a melyek az orvost a gyakorlat szempontjából érdeklik. Bemutatják azon haladást, melyet tudományuk azóta, hogy az egyetem falai közül a gyakorlat terére léptek, gyakorlati irányban tett és bevezetnek azon betegvizsgálati és gyógykezelési fogásokba, a melyek helyesebbnek, hatásosabbnak bizonyultak. Nálunk már 1883-ban szükségét érezték az ilyen orvosi ismétlési kurzusoknak és az első, mely ugyanazon év szeptember havában tartott, minden várakozást meghaladó

eredményrel járt. Az orsz. kiállítás idejében az ismétlési kurzus folytatását képezte az orvosi kongresszusnak. Tavaly a kholera járvány veszedelme miatt az orvosok állomásaikat el nem hagyhatták volna s így a kurzus meg nem tartott. Valószínű, hogy annál többen jelennek meg most.

MI UJSÁG?

Király ő felsége a most mult hetet Bajorországban töltötte. Kedden érkezett Münchenbe, hol Luitpold regens-herceg üdvözölte. Ő felsége Lipót herceg és Gizella főhercegnő meglátogatására ment Münchenbe, majd Lipót herceggel egész családjával Tegernseebe rándult. Királyunk szombaton, e hó 6-ikán készült Gasteinba, az ott időző Vilmos császár látogatására.

Milán szerb királyt, Sándor trónörökösrel e hó 6-ikára Budapestre várták. A szerb király az utóbbi években, ha utja Magyarországon viszi keresztül, rendszeresen megpihen Budapesten, hol mindig rokonszenves fogadtatásra talál. Ezuttal utjának czélja is Magyarország. A fővárosban két napot tölt, s aztán Tátra-Füredre megy, a fenyvesek közt pihenni.

Tátra-Fürednek szép fürdői évszaka van. A forró nyár tikasztó heve elől igen sokan menekülnek a Kárpátok fenyvesei közé. Legközelebb érkezik meg Klotild főhercegnő is új-tátrafüredi pompás nyaralójába. Milán szerb királyt is e hétre várják.

József főherceg fiainak vizsgája. Az alesuthi kastélynak nagy napja volt július 31-én, vasárnap. József főherceg két fia, József Agost főherceg, ki ép tizenöt éves, a gimnázium ötödik osztályából tettek vizsgálatot, fenséges szülőik jelenlétében, ama tantárgyakból, melyeket a törvény az említett osztályokra előír.

A vizsgálaton jelenvoltak: Klotild főhercegnő, az édes anyja; Margit főhercegnő, a jó nővér, és József főherceg, az édes atya; továbbá Holdházy János apát-kanonok nevelő; Malatin Gotthárd és Köppl Károly tanárok; Vaszary Kolos pannonhalmi főpát, Franciscus Norbert győri kath. főgimnáziumi igazgató; a győri tanári karból Hunfalvy Bopis és Kisfaludi Tóbiás. A vizsgálat harmadfél óráig tartott és a fenségek minden tárgyból valóban kitűnően feleltek. A nevelés szelleméről, a fiatal főhercegek emelkedett érzéséről és a magyar anyanyelvben való jártasságukról igen szép tanúságot tettek az írásbeli dolgozatok.

«Segítség». A «Segítség» album kéziratai a Franklin-társulat nyomdájában már ki vannak szedve, a képek clichei legnagyobb részt készek és igen sikerültek, mint azt a próbanyomatok mutatják. Érdekes az album borítéka, melynek czimlapját Vágo Pál festőművésznünk készítette: egy anyát ábrázol, a mint a romok között esziggedten ül a földön s egyik kezét kéréleg nyújtja előre, míg ölében levő kisdied gyermeke nem látszik ugyan érezni a veszteség fájdalmát, de látva anyja kéré kezét, ő is, ösztönszerűleg kérésre nyújtja kis kezét. A rajzot csinos mezei virágok körítik, s a «Segítség» czim felirata egészíti ki az igazán művészi izléssel rendezett és szépen sikerült czimlapot. A boríték hátlapját Roskovics Ignác festőművésznünk rajza díszíti; Magyar menyecskeink közül egyik legcsinosabb, mint az első magyar colporteuró, hóna alatt egy csomó «Segítség»-gel kedvesen kínálja a lapot. Körötte a felirat olvasható: «Kérjétek és megadjátok nektek.» Lukács 11. 9. «A ki vesz annak lesz! mondja a magyar közmondás. Mi nem mondjuk, de levett kalappal kérjük, vegyen mindenki! A magyar írók és művészek, mint a «Segítség» kiadói. — A boríték belső részét a közreműködők, a bizottságok s mindazon nemeslelkű emberek névsora tölti be, a kik díjtalanul járultak az album sikerének biztosításához.

Dr. Berzevichy Albert vallás- és közoktatásügyi államtitkár meleg hangon tartott köriratokban hívta föl a tűzkárosultak segélyezésére kiadandó emlékalbum pártolására az egyházi, nemkülönböztetve az oktatásügyi hatóságokat és azok vezetőit. Ezek közül a főpapokhoz intézett felhívás a következőleg hangzik:

«Hazánk viszontagságos története fényesen igazolja azt, hogy a megpróbáltatások nehéz napjaiban, midőn nemzetünket háborúk irtó betegségek és elemi csapások pusztították, hazafiás főpáságnak volt mindenkor az, mely könyörülettel szívében és a vigasz igéivel ajkán bőkezű adományaival előljárt mindig, hogy a szenvedők nyomorán enyhítsen, és a bánat könnyeit letörölje. Ezen lelkesítő tudatba helyezett emélynnyel fordulok ezuttal Méltóságodhoz, hogy

hazánk három elpusztult városának szomorú sorsára hívjam fel figyelmét, a tűzvész által romba döntött magyar városok, Eperjes, Nagy-Károly és Torockó pusztulására irányítsam résztvevő szívével, habár jól tudom, hogy Méltóságod ezen elpusztult városaink sorsának enyhítésére közvetlen segélyezéssel és hathatós közbenjárásával egyaránt hozzájárulni méltóztatott. Mégis bizalommal fordulok ezuttal is Méltóságodhoz, midőn társadalmi uton is mozgalom indult a szerencsétlen kárvalottak felkarolása ügyében s nem kételkedhetem egy percre sem, hogy Méltóságod annyiszor tanusított hathatós és áldásos segélyét s közreműködését most sem fogja megvonni. Miként Méltóságod előtt bizonyára már tudva van, a magyar irodalom és művészet képviselői emlékalbumot alkottak össze, melynek befolyó jövedelmét tűzvész által földönfutóvá lett polgártársaink javára fordítják. E mű, eltekintve nemes czélzatól, tartalma és kiállítását által is pártolásra méltó, s annak emelésére első rangú íróink és művészeink felül a trónörökös-pár ő felsége is közreműködni kegyeskedtek. — végre a műnek 1, 3, 10 és 100 frttal megállapított ára értékéhez képest igen csekélyre szabott. Hogy az ékként megindított gyűjtés minél sikeresebb lehessen, hazafiás érzületébe és részvételébe helyezett teljes bizalommal járulok Méltóságodhoz azzal a kéréssel, hogy magas egyházi, ugymint társadalmi állásával összekötött befolyásával e vállalatot hathatós pártfogásába venni s ennek minél nagyobb mérvben való felkarolására a fenhatósága alatt álló egyházi hivatalokat úgy, mint tanintézeteket is lelkesítő szavával felhívni sziveskedjék.»

Gromon Dezső honvédelmi és Teleszky István igazságügyi államtitkár, valamint a közlekedésügyi és földművelési miniszteriumok elnöki osztályai szintén köriratokban hívták föl a körükhöz tartozó hatóságokat és azok vezetőit aláírások gyűjtésére.

A «Segítség» 100 frtos példányára újabban előfizetett: az érsekújvári takarékpénztár, gr. Szapáry István pestmegyei főispán, gr. Zichy Nep. János, b. Lipthay Béla és Mexikóból Thomka Simon hazánk fia, neje Thomka Mária részére, mely összeg Morelli Gusztávhoz küldetett be.

A szent-istvánnapi országos néptűnpre az összes magyarországi vasutak felelőre menet-terti jegyeket fognak kibocsátani, de csak azok számára, a kik egyuttal az állomásokon belépő jegyeket is váltanak a Szt.-István napi néptűnprelyre. A belépő jegyek feletti intézkedés Lévy Henrikre, az első magyar általános biztosító társaság igazgatójára bízott, nemkülönböztetve az agyn-golyónak augusztus 20-án történendő kisorsolása.

A rend főtartására Balogh Miklós fogja megalkotítani a bizottságot. A néptűnprelyen táncmulatság is lesz, a melyet gr. Teleki József rendez. Három különböző helyen fognak táncolni. Az előbbkelő közönség zárt helyen, továbbá sátor alatt és zöld gyepen a nép. Mindenütt cigányzene lesz.

A szakolczai Gvadányi-ünnep. Az emlék-táblát, melyet Gvadányi szakolczai lakóházára illesztettek, aug. 18-ikán leplezik le. Előző nap a kaszinó és a zeneegylet rendeznek a városligetben zeneestélyt. Az ünnepély reggel kilenczór misével kezdődik, tizkor beszédek mellett történik a leleplezés, két óráig diszebed a jezsuita-kollegiumban, ezim táncmulatság a városligetben. Adnak ki emlékkönyvet is, melyet dr. Kovács Dénes szerkeszt. A rendező bizottság, melynek élén Sebei József polgármester buzog, azon van, hogy a fővárosból s vidékről érkező vendégek jól és otthonosan érezzék magukat Szakolczán. A bejelentett vendég elé kocsit küldenek a gödgingi vasutállomásra, Szakolczán pedig szállásról gondoskodnak. Stanley. Mint a Kongó állam fő kormányzója San Paul de Loandából táviratilag tudatja, oda július 15-ig nem érkezett olyan hír, mely Stanley halálát megerősítené. Stanley expedíciója most Vadelay felé tart s oly vidéken jár, a hol eddig kutatók még nem jártak, miért biztos híreket csak néhány hét múlva lehet várni.

Az olaszországi kholeráról érkezett hírek szerint Kataniában a helyzet változatlan. Csak Palermóban lépett fel a kholera veszedelmes mértékben. A 20.000 főnyi lakosságból naponként 30-40 hal meg kholerában. A babonás nép legújabbban a puska lövést tartja legjobb szernek a kholera ellen s az ablakokból vaktában lövöldöznek ki a járó-kelőkre, hogy előzzék a kholerát. Egyik éjjel ily módon négy egyént sebesítettek meg, köztük egyet halálosan. Nápolyi távirat szerint ott is, valamint Resomában és Gaetiában fordult elő több halálos végű kholera eset.

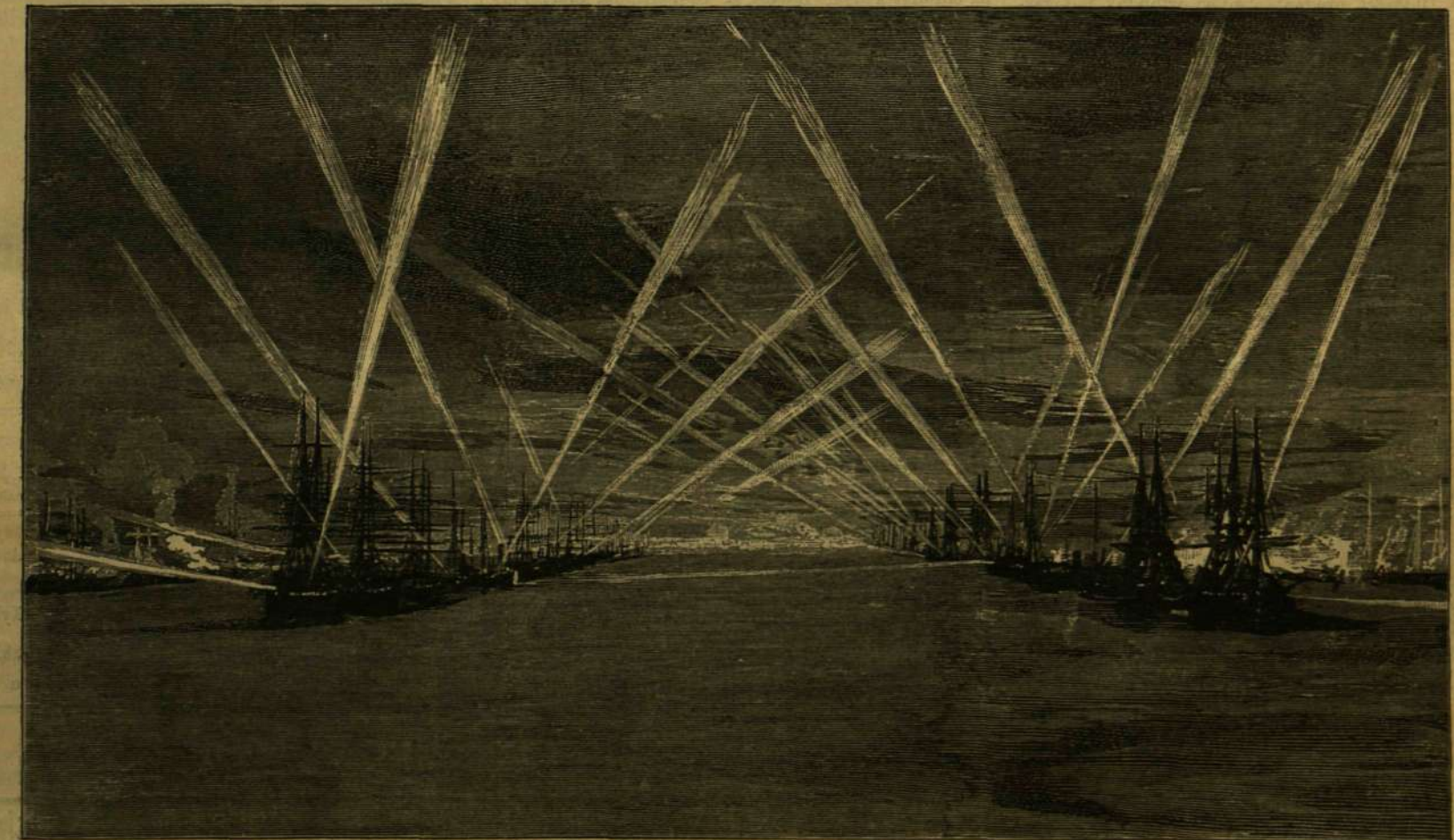
Tiltakozás és figyelmeztetés. «Ebben a hónapban három helyről kaptam értesítést a felől, hogy valaki egy-egy regényemet földolgozta drámának s egyuttal kér utólagos jóváhagyást annak színpadra hozatalára. Annálfogva egyszer és mindenkorra kijelentem, hogy regényeim dramatiszálását senkinek

BENGALI FÉNY A «SILVERTOWN» HAJÓN.

A LEGÉNSÉG A KÖTÉLZETEN.

A HAJÓRAJ ÜNNEPÉLYES KIVILÁGÍTÁSA.

AZ ANGOL HAJÓHAD JUBILEUMI SZEMLEJE SPITHEADNÉL.

KERESKEDELMI TAKARÉK- ÉS HITEL-SZÖVETKEZET

Budapest, Gizella-tér 2. szám, I. emelet.

M. kir. nyeremény-sorsjegyek részletfizetésére.

Főnyeremény 150,000 frt adómentesen.

Évenként 3 húzással, legk. húzás aug. 13-án. Ezen nyeremény-tervezeténél fogva oly előnyös s kedvelt sorsjegyeket következő feltételek mellett adjuk részletfizetésére s drb 26 hó alatti lefizetésre havonként 3 frt. 4 drb 26 hó alatti lefizetésre havonként frt 5.90.

Ezen, a törvény által ellenőrzött módszerét a vásárlásnak mindenkinél a legmeglehetőbben ajánljuk. — Az egész darabokra vonatkozólag megjegyezzük, hogy ezek helyett kívánatra két fél darabot is adunk, külön számokkal ellátva, ugyanazon feltételek mellett. — Részletre vett sorsjegyeknél az esetleges nyeremény minden levonás nélkül már az első részlet lefizetése után a részlet-vevőt illeti. — Vidéki megrendelések postautalványval eszközölhetők; ideiglenes nyugtával a feladó-vevény szolgál. — Utánvételi megrendelések nem vétetnek tekintetbe. — A t. közönség szives figyelmébe ajánljuk azon körülményt, hogy — ügyelőink nem lévén — minden érintkezést egyenesen a szövetséggel eszközöljön.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Benke Gyula, elnök. Peterdy Lajos, vezérigazgató.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óráüzlete.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

cs. kr. és m. kir. szab. chronometer és műórás, földalója az első egyedüli kulcs nélkül felhuzható remontoir inga-óráknak stb. stb.

London 1871. Keszemét 1872. Bécs 1873. Ujvidék 1875. Szeged 1876. Paris 1877. Székesfehérvár 1879. Budapest 1885.

Levelbeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik. Képes árjegyek bérmentve. Javítások pont. eszközöltetik.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óráüzlete.

Alapítástörténet 1847-ik évben.

Alapítástörténet 1847-ik évben.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható, — az osztr. tart. számára Széllenski György es. k. egy. könyvtáránál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

MAKROBIOTIKA

VAGY

HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

IRTA

Dr. HUFELAND KRISTOF VILMOS.

Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította KEMENY FÜLÖP.

Ara füzve 1 frt. Vásonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM:

Elméleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életerő és az élettartam általában. — A növények élettartama. — Az állatvilág élettartama. — Az emberek élettartama. — A tapasztalatok eredményei. — Az emberi élettartam meghatározása. — Közlekedési megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, s magasabb és értelmi tökélyének befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek élettartamának különös alakjai és ismeretű jelei. — Az élet hosszúságát célzó különféle rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, s az emberi életre érvényes rendszer megállapítása.

Gyakorlati rész. *Első szakasz.* Az élet-rövidítő tényezők. Ferde nevelés, — elkenyvezetés, — túlingálás, fizikai és erkölcsi elpuhultság. — Kicsapongás a nemi élvezetben, — a nemzési erő elzárása, — a fizikai és erkölcsi önfertőzés. — A lelki erők túlfeszítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálmenek, — hajlam az öngyilkosságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összehúzóltatott lakása. — Mértéktelenség az evés- és ivásban, — a finom konyha, — a szeszitalok. — Életrövidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kifejejt

képzelőtehetség, — betegség képzése, — érzékenykedés, — Mérgek, úgy fizikaiak, mint ragályosak. — Az öreg kor s annak korai előidőzése. — *Második szakasz.* Élethosszító tényezők. Jó fizikai származás. — Ézszerű fizikai nevelés. — Tovékény és munkás ifjúság, — az elpuhultság kerülése. — A fizikai szerelmentől való tartózkodás az ifjú korban és házasságon kívül. — Boldog házasság. — Az alvás. — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hőfok. — A fülési és kerti élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gyapjú, vagy váson fehérnemű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértéktelenség evés- és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — megelégedettség; — élethosszító kedélyhangulat — és foglalkozásnak; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érzelmi és értelmi ingerek. — A betegségek elhárítása és okszerű kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az ez esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — házi és uti gyógytár. — Elemtelenség szerencsétlenségnek. — Az öregkor és kellő gondozása. — A szellemi és testi erők mevelése. — A fenti szabályoknak a testnevelés, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tart. számára Széllenski György es. k. egy. könyvtáránál Bécsben I. Stefansplatz 6.

A BELGYÓGYÁSZAT TANKÖNYVE

ORVOSNOVENDÉKEK ÉS GYAKORLÓ ORVOSOK SZÁMÁRA

IRTA

Dr. PURJESZ ZSIGMOND

a belgyógyászat egyetemi ny. r. tanára Kolozsvárt.

A SZÖVEG KÖZÉ NYOMOTT SZÁMOS ÁBRÁVAL.

Ara füzve 11 frt.

A LEGJOBB FOG- ÉS SZÁJVIZ

Dr. Ranimir szabadalm. fog- és szájvíze, mely a magyar és szerb királyi és az osztrák cs. magyar kormány által hivatalosan megvizsgálva és szabadalmavá (patentirozva) van. — Egy legelőszerebb és minden tekintetben megfelelő kitűnő száj- és fogszív, mely a legkellendőbb fogjátást is azonnal megszünteti és minden fog- és szájbajt, mind rheumat, skorbutot, parodont, kellemetlen szagot stb. gyökeresen gyógyít és eltávolít. — A Dr. Ranimir fog- és szájvíze felülmúlta a kitűnő gyógyhatásával és általánosan elismert csiszolóerővel tényleg bármely más eddigi száj- és fogszív, mely állítást megerősítik a szenvedők számtalan hánytatkozatai és több állam kormányai szabadalmi. — Kapható közvetlenül (postautalványt mellélt) a Dr. Ranimir szimonyi óráktárától és a Kochmeister Fr. utódnál Budapesten. Ara 1 üvegnak 1 frt 20 kr. Dr. Ranimir, Szimony-Belgrád.

ÉN, CSILLAG ANNA

185 cm. hosszú óriási Loreley hajammal, melyet az állami föltalált kezes 14 havi használat után nyertem, egyetlen szer, mely megakadályozza a hajkullást, elősegíti a hajnövekedést és erősíti a hajbőrt, uralkodni elősegíti egy teljes, erős szájalnövekedést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megőrzi a korai őszüléstől a legmagasabb korig. — Egy üvegnak ára 50 kr., 1 frt és 2 frt. Székesfehérvár naponta, a pénz előleges bekládése, v. utánvét mellett az egész világba.

Csillag és társa
Budapest, király-utca 26. sz.

Gyár: KÜHNE E. Főraktár: Budapest, VI., váczl körút 21. 1887. jul. N. Palánka aranyérem.

Alakult 1856-ban. 70 első díj!!

ajánlja mint legjobb és minden igényeknek megfelelőbb, valódi Kühne-féle szab.

„HUNGARIA DRILL“

szorvetőit leszállított árakon.

Visszaéléseket kiküldendő a vételnél mindig valódi Kühne-féle Hungaria Drill szorvetőt kérjünk. Resták, ártapoklások, konkolyválasztót, kukoricaszorvetőt, mindennemű földművelő eszközök, takarmányt készítő gépek olcsó árakon.

A BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADEMIA

folyó évi szeptember hó 1-sején az V. ker. Alkotmány-utca 11. szám alatt fekvő új épületében **harmadzigyedik évfolyamát** nyitja meg. Midőn ezt a szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük, hogy az intézet célja: a kereskedő pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alapján a kereskedői hivatásra, még pedig ennek felsőbb ágaira is, minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szaktudományi, hanem erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még mielőtt a kereskedésbe lépnének, az iskolától telhetőleg gyakorlati tekintetben is kiképezni. — A három évi tanfolyamból álló intézet igazgatását, szervezését, tantervét, a felvételi feltételeket tárgyzó értesítőt az igazgatóság kívánatra bérmentesen megküldi.

Ugyancsak az igazgatóság készséggel ad felvilágosítást az intézetben fennálló és a fővárosi kereskedő testületek, valamint az intézet vezérő bizottsága által alkotott alapítványi tandíjmentes helyeket és a tandíjmentesség elnyerését illetőleg.

Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, fel vannak jogosítva, hogy hadkötelezettségüket mint egy évi önkéntesek teljesítsék.

Az intézettel egy évi kereskedelmi szaktanfolyam áll kapcsolatban, olyan ifjak számára, kik gymnásiumi vagy realskolai érettségi bizonyítványt vagy valamely szakiskolai végbizonysítványt nyertek, és tisztán a kereskedelmi szaktudományokat egy év alatt elsajátítani óhajtják.

Budapesten, (V. ker., Alkotmány-utca 11. sz.) 1887 augusztus 5-én.

A budapesti kereskedelmi akadémia igazgatósága.

VASÁRNAPI UJSÁG

33-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, AUGUSZTUS 14. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 féltre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 féltre — 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 féltre — 3 *

Külföldi előfizetésekre a postailag megfizetendő utvidéji is csatlakozandó

BERZEVICZY ALBERT.

A KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM ÚJ ÁLLAMTITKÁRA.

A PARLAMENTARIZMUS ellen sokszor emelik azt a vádat, hogy gyorsan koptatja el a közélet férfait. Egyidőben, a gyorsan ismétlődő kormányváltások idején, nálunk is hallatszott ez a vád. Az utóbbi időben azonban, mióta a viszonyok állandóbbakká váltak, inkább hallatszott egy másik panasz: az, hogy az újabb magyar parlamenti élet új erők produkálásában meddő.

Pedig ez a vád nem volt alapos. 1867-ben ugyan szinte kivétel nélkül az 1848 előtti korszak életben maradt jelei álltak közügyeink élére; de ez alig is lehetett másként, mert az alkotmányos élet húsz éves szünetelése alatt újabb erőknek érvényesülni csakugyan nem lehetett. De már akkor is a parlament ellenzékének egyik vezére, Tisza Kálmán, a közügyek terére csak 1848 után lépett újabb generációnak tagja volt, s magában az államkormányzatban is gyorsan kezdtek érvényesülni az új erők. Az első miniszterváltások egyike mindjárt a vörös bársonyszékre ültette *Kerkapoly* Károlyt, ki már nem volt ugyan «ifjú» ember, de mint a közélet férfja egészen a hatvanas években fejlődött kiemelkedő egyéniséggé; gyorsan követte az ő miniszterségét *Tóth* Vilmos, majd gróf *Zichy* József minisztersége, kik mind a ketten egész «új emberek» voltak s 1875-ben, a pártok egyesülése után, *Székely* Kálmán, a ki harminczkét éves kora előtt vette át a pénzügyi tárczát, már teljesen ahhoz a generációhoz tartozott, melyet akkor mint legfiatalabbat emlegettek. E generáció, sőt még a nála fiatalabb is igen sok jó erőt, sőt elsőrendű tehetséget is adott a magyar közéletnek. Ehhez tartozik a mérsékelt ellenzék két vezérferfia: gróf *Apponyi* Albert és *Horánszky* Nándor, ehhez *Szilágyi* Dezső, ehhez a függetlenségi pártból *Eötvös* Károly és *Ugron* Gábor, ehhez magában a kormányban *Baross* Gábor, *Matlekovics* Sándor, *Wekerle* Sándor, *Lukács* Béla, *Teleszky* István, ehhez a kormány-pártban a legtöbbben azok közül, kik a bizottságokban előadókul, a házban jegyzőkül működnek, s a kik így a parlamenti munka nehezebb részét viszik.

Berzeviczy Albert, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium új államtitkára, még ezeknél is fiatalabb: korra is, de parlamenti szereplésre is. Míg a fonteltitettek nagy részének születése a negyvenes évekbe, parlamenti pályájának megkezdése a hatvanas évek végére, vagy a hetvenes évekbe esik, Berzeviczy Albert már a függetlenségi harc gyászos vége után következő idők szü-

BERZEVICZY ALBERT.